

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Telč

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Telč se nachází v jihozápadní části kraje Vysočina a spolu s dalšími 14 správními obvody ORP tvoří tento kraj. Základní charakteristiky tohoto ORP (dále jen SO ORP) jsou následující:

- správní obvod je složen ze 45 obcí;
- hustota osídlení je v rámci kraje podprůměrná (45 ob./km²);
- počet obyvatel dosahuje 2. nejnižšího počtu v kraji – 13.259; z toho 5.576 obyvatel žije v jádrové obci;
- svou rozlohou přes 291 km² se se řadí k nejmenším obvodům kraje.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v kraji Vysočina

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Telč	45	13259	5576	291
Náměšť nad Oslavou	27	13450	4970	211
Pacov	24	9759	4903	235
Pelhřimov	71	45231	16269	827
Moravské Budějovice	47	23732	7580	414
Bystřice nad Pernštejnem	39	20172	8485	348
Nové Město na Moravě	30	19429	10200	293
Chotěboř	31	22338	9506	329
Světlá nad Sázavou	32	20134	6779	290
Velké Meziříčí	57	35868	11749	473
Humpolec	25	17421	10917	228
Havlíčkův Brod	56	52167	23483	632
Třebíč	93	75651	37324	838
Žďár nad Sázavou	48	43177	21845	464
Jihlava	79	99419	50598	922
Průměr za kraj	47	34080	----	453

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP kraje Vysočina a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel ve správním obvodu 13.000 až 14.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Pohořelice, Blatná, Kraslice, Nová Paka, Vítkov, Náměšť nad Oslavou);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 5.500 až 6.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Hustopeče, Moravský Krumlov, Rosice, Jilemnice, Jablunkov, Vítkov, Horázdovice).

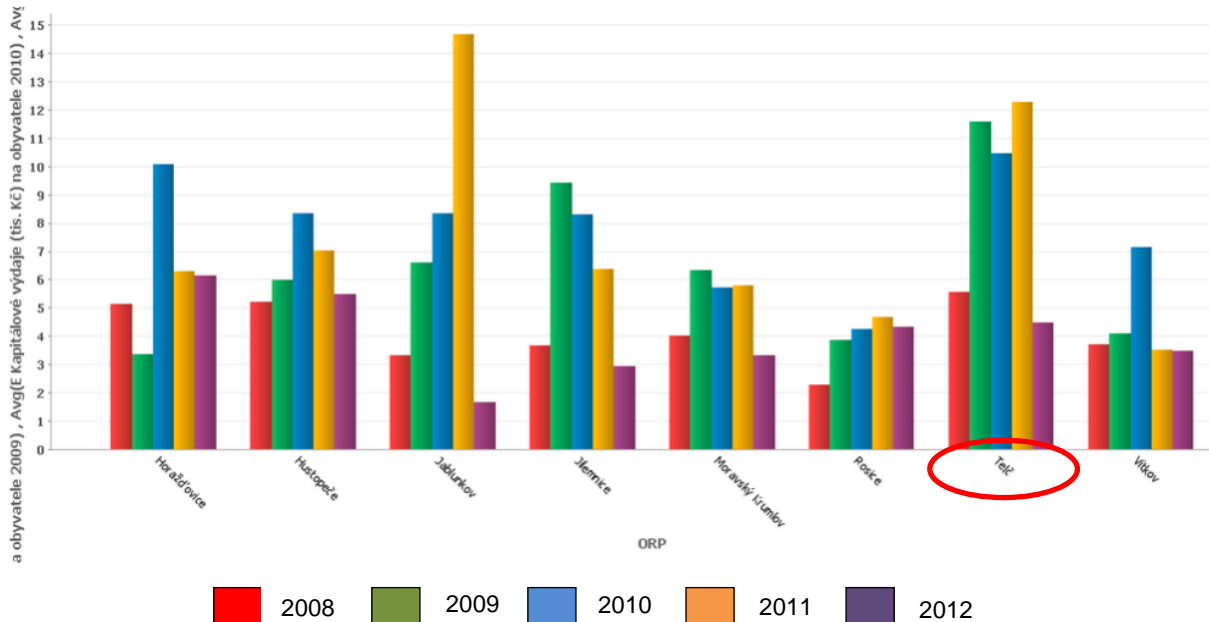
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti bylo porovnáno SO ORP Telč s ORP dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce. Vyšších hodnot dosahuje toto ORP především u **kapitálových výdajů všech obcí na jednoho obyvatele**. SO ORP vykazuje v dlouhodobém průměru (2008-2012) nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele (ca 8,9 tis. Kč/obyv.). Pozornost je třeba věnovat i významnému poklesu hodnoty ukazatele, který u analyzovaného ORP nastal v roce 2012 (snížení z 12,25 tis. Kč/obyv. v roce 2011 na 4,48 tis. Kč/obyv. v roce 2012).

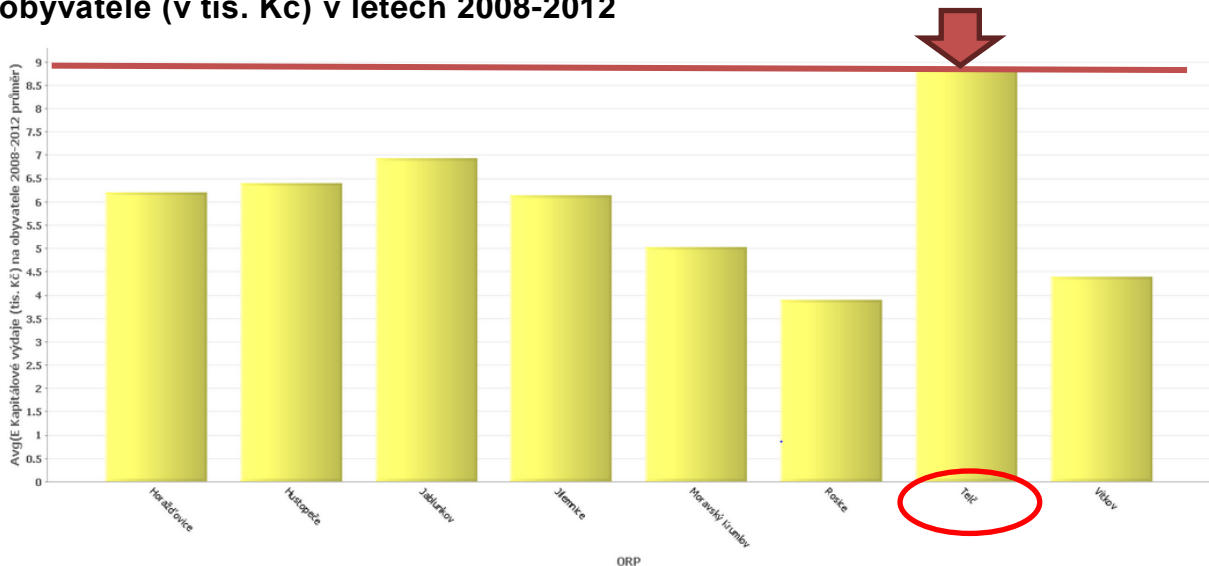
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

U běžných výdajů nastává opačná situace, tj. jejich hodnoty jsou nejnižší v rámci srovnávaných SO ORP za celé sledované období.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje všech obcí vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v letech 2008-2012

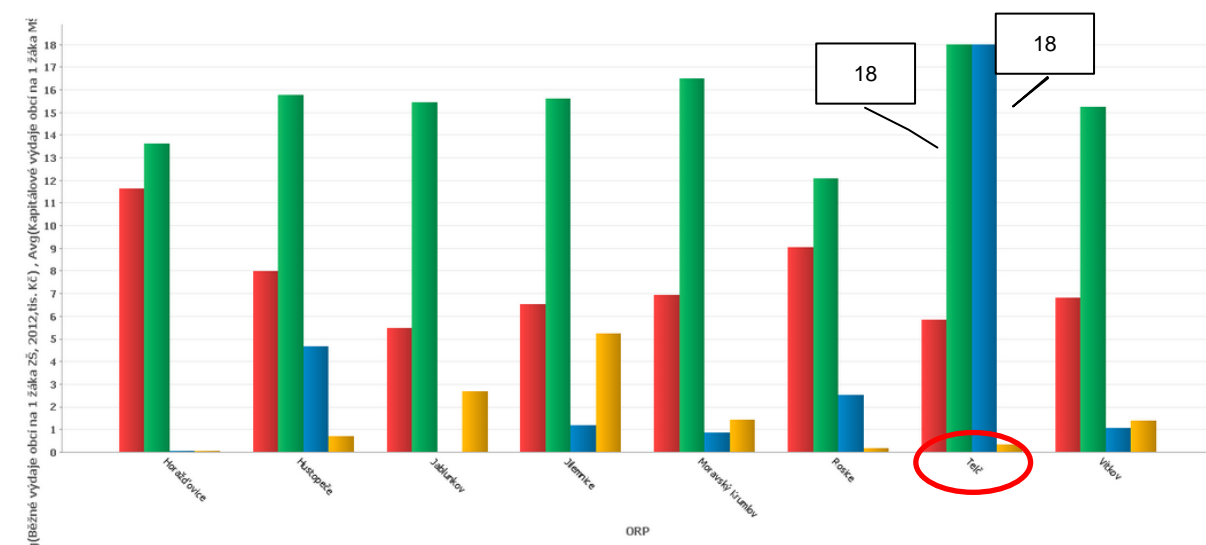
Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje všech obcí vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v letech 2008-2012

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Telč zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky mateřských škol a běžných výdajů obcí na žáky základních škol**, jejichž hodnoty jsou (při komparaci podle kritéria počtu obyvatel) nejvyšší (obojí hodnota 18 tis. Kč). Obdobnou pozici zastává SO ORP i v rámci kraje, kde obsadil dokonce první místo z hlediska kapitálových výdajů obcí na 1 žáka MŠ. Viz obrázek 3.

Obrázek 3: Běžné/Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 13-14 tis. obyv.) na jednoho žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč) v roce 2012

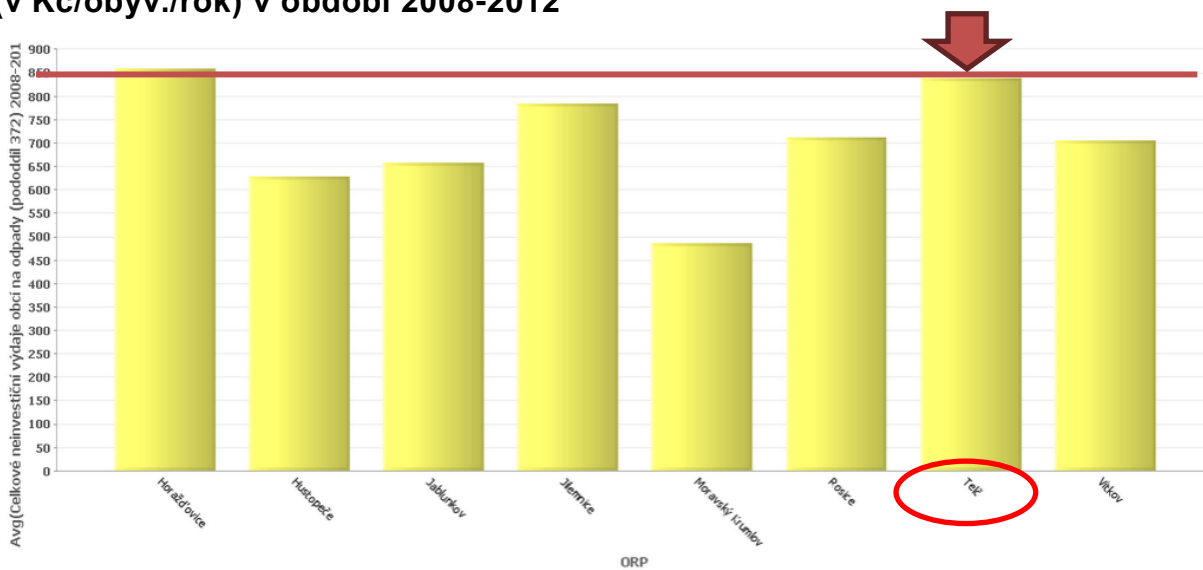
■ Kapitálové výdaje obcí na 1 žáka MŠ, 2012
■ Běžné výdaje obcí na 1 žáka MŠ, 2012

■ Kapitálové výdaje obcí na 1 žáka ZŠ, 2012
■ Běžné výdaje obcí na 1 žáka ZŠ, 2012

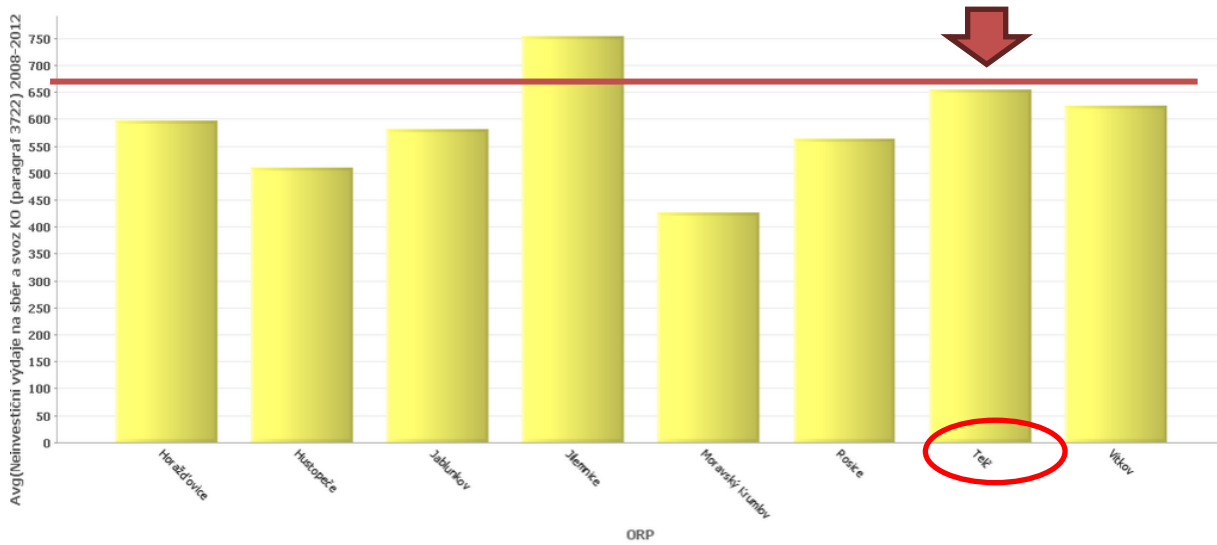
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů na odpady** (kritérium počtu obyvatel jádrové obce SO ORP). V celém sledovaném období (2008-2012) si SO ORP Telč udrželo druhou příčku u tohoto ukazatele (průměr 838 tis. Kč/obyv./rok) a jeho hodnoty se dokonce navyšovaly (s výjimkou roku 2010). Obdobná situace nastala u **celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz komunálního odpadu**, tj. průměr za sledované období je též 2. nejvyšší ve skupině (654 tis. Kč/obyv./rok) a vykazuje vzestupný trend (s výjimkou roku 2010). Viz obrázek 4 a 5.

Obrázek 4: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

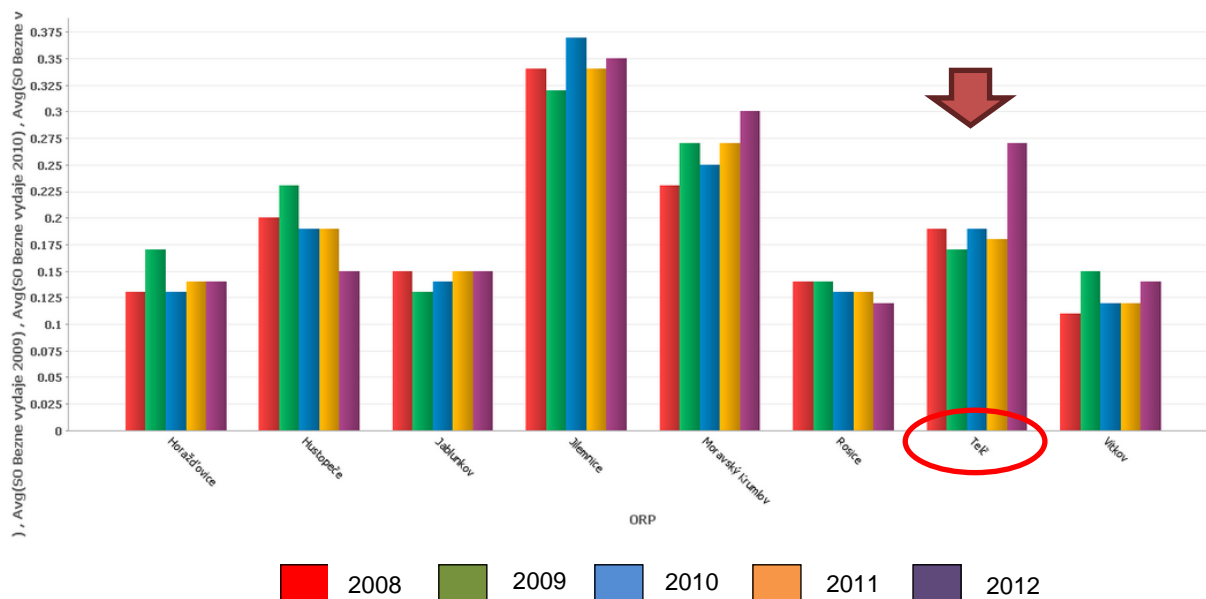
Obrázek 5: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na sběr a svoz KO (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

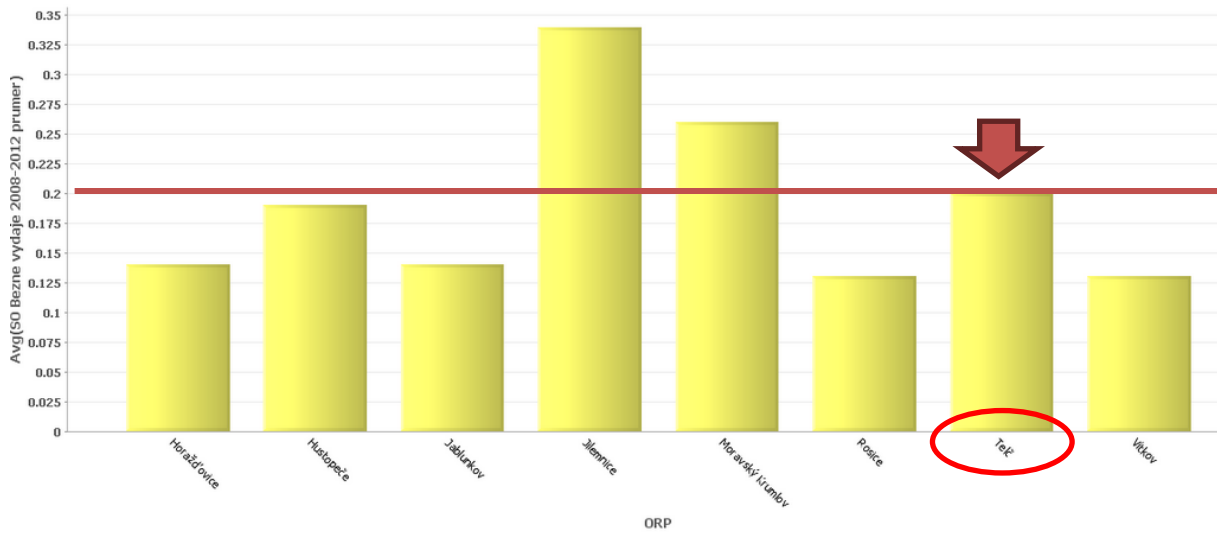
5. Sociální služby

V oblasti sociálních služeb zaujme SO ORP Telč hodnotu **běžných výdajů na obyvatele**, která je v porovnání s dalšími ORP 3. nejvyšší hned po ORP Jilemnice a ORP Moravský Krumlov. Zde je významný nárůst běžných výdajů právě v roce 2012, který je u tohoto ORP nejmarkantnější. Třetí nejvyšší hodnotu vykazuje i z hlediska celkového průměru za sledované období 5ti let (ca 0,2 tis. Kč/obyv.). Viz obrázek 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel jádrové obce SO ORP 5,5-6 tis. obyv.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP TELČ	
základní charakteristika	<p>správní obvod ORP Telč disponuje v kraji Vysočina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2. nejnižším počtem obyvatel • jednou z nejmenších rozloh ORP • podprůměrnou hustotou zalidnění
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • SO ORP dlouhodobě vykazuje vysoké kapitálové výdaje obcí na jednoho obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • SO má vysoké hodnoty kapitálových výdajů na žáky mateřských škol a běžných výdajů na žáky základních škol
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • dochází k navyšování celkových neinvestičních výdajů na odpady
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • disponuje vyššími hodnotami běžných výdajů

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad